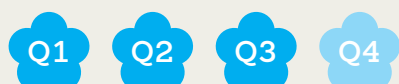

Delårsöversikt

Januari – September 2017

Folksamgruppen

2017

Folksam

Översikt: Folksamgruppen

Folksam totalt	Jan-Sep 2017	Jan-Sep 2016	2016	2015
Folksam kundindex (FKI), %	79	78	79	78
Premier, Mkr ¹	41 357	38 569	47 023	50 640
Förvalt kapital, vid periodens slut, Mkr ^{2,3,4}	392 692	370 423	375 794	344 851
Fondförsäkringstillgångar, vid periodens slut, Mkr ^{3,4,5}	137 347	119 207	124 042	111 144
Antal heltidstjänster ⁶	3 722	3 858	3 731	3 706

- ¹) Premier omfattar premieintäkt i sakförsäkring, premieinkomst i livförsäkring samt inbetalningar från sparare i fondförsäkring i samtliga tio försäkringsbolag.
²) Konsumentkooperationens pensionsstiftelse ingår ej.
³) Avser vid periodens slut.

- ⁴) Tillgångar enligt totalavkastningstabell med avdrag för bolagsstrategiska innehav, vilket i huvudsak avser värdet av dotterföretag.
⁵) Placeringstillgångar för vilka försäkringstagarna bär risken.
⁶) Baseras på antalet arbetade timmar under perioden.

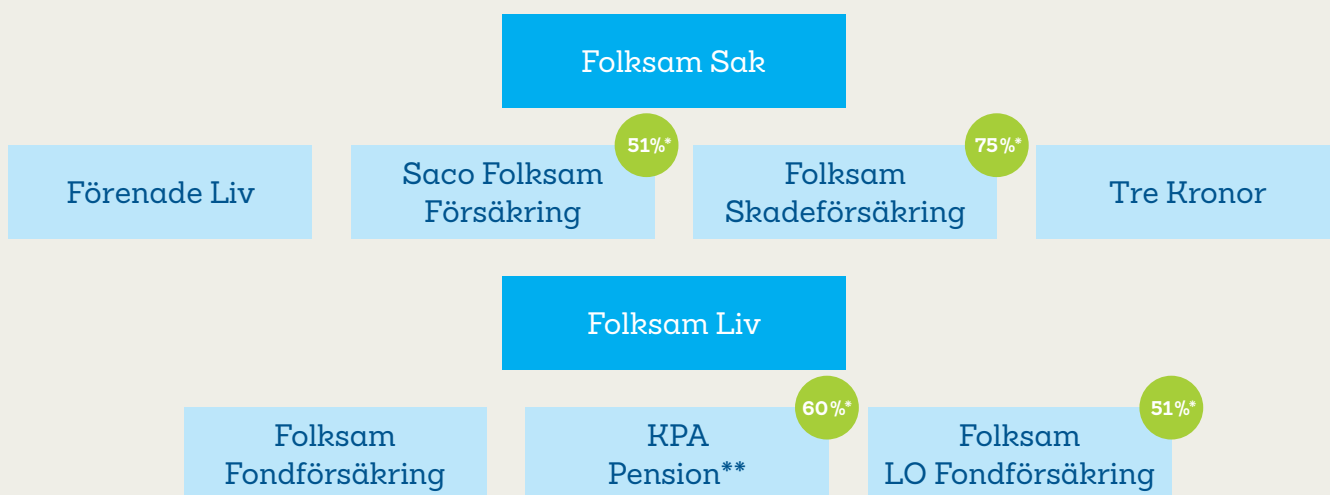
Väsentliga händelser under perioden

- Folksam ska se över verksamheten inom dotterbolaget Folksam Fondförsäkring och särskilt utvärdera huruvida den kan införlivas i Folksam Livs verksamhet. Samtidigt blir Thomas Theiler ny vd i bolaget när den nuvarande vd:n Stefan Holm lämnar.
- I ett remissyttrande inför det kommande regelverket för konsumentskydd och försäkringsdistribution (IDD) fram-

håller Folksam att man vill undanta kollektivavtalad försäkring från de väntade nya EU-reglerna.

- Folksamgruppen har i ett exklusivt förfarande förvärvat gröna obligationer som Världsbankens organ för privat sektor IFC gett ut till ett värde av 350 miljoner amerikanska dollar. Därmed är etappmålet om tolv miljarder kronor passerat och ett nytt mål om 25 miljarder kronor har fastslagits.

Fyra varumärken, två koncerner och tio försäkringsbolag

*Avser Folksamgruppens ägarandel.

**Varumärket KPA Pension omfattar moderbolaget KPA AB, försäkringsbolagen KPA Livförsäkring AB (publ) (KPA Livförsäkring) och KPA Pensionsförsäkring AB (publ) (KPA Pensionsförsäkring) samt KPA Pensionsservice AB.

I den här delårsöversikten redovisar vi Folksam totalt, Folksam Sak-gruppen och Folksam Liv-gruppen. Med grupp avses samtliga försäkringsföretag inom Folksam Liv och Folksam Sak, det vill säga både de som konsolideras och de som inte konsolideras. Undantaget från detta i nyckeltalstabellerna för Folksam Liv-gruppen och Folksam Sak-gruppen är solvenskvoten som avser respektive legal koncern. Vi koncentrerar oss på resultaten för moderbolagen Folksam Sak och Folksam Liv samt dotterföretaget KPA Pensionsförsäkring. Vi redovisar även ett antal centrala nyckeltal för de övriga dotter och intresseföretagen inom Folksamgruppen.

Framåt på flera fronter

Den världsekonomiska konjunkturen fortsätter att se ljusare ut och viktiga bedömare har justerat upp sina tillväxtprognoser, inte minst för Sverige. Men de politiska frågetecknen kvarstår. USAs vägval i amerikanska och utrikespolitiska frågor samt Storbritanniens förhandlingar om sitt EU-utträde är två områden som bidrar till osäkerhet.

Folksamgruppens totala premievolym växer med sju procent till drygt 41 miljarder kronor under årets nio första månader. Den huvudsakliga tillväxten kommer från kollektivavtalade tjänstepensioner, och framför allt dotterföretaget KPA Pension. Även sakförsäkringsverksamheten växer något, om än inte i lika hög takt som marknaden. Totalavkastningen för perioden uppgår för Folksam Liv till 3,4 procent och för KPA Pension till 3,7 procent.

Regeringen presenterade nyligen ett förslag om höjd skatt på sparformen kapitalförsäkring från och med den första januari 2018. För oss i Folksamgruppen är utgångspunkten alltid våra kunder. Även om kostnaden för den höjda skatten blir blygsam, så borde fokus istället ligga på att skapa möjligheter till högre pensioner eftersom de redan är under press.

Vi fortsätter att arbeta med förbättringar i vardagen. Samtidigt går arbetet framåt kring flera av regelverken. Vi är också mitt uppe i att uppdatera distributionsstrategin inom livförsäkringsidan, vilket ger konsekvenser för hur vi framgent ska samverka med våra förmedlare.

Införlivningsarbetet av Förenade Liv har fortsatt och nått några viktiga milstolpar. Från och med oktober har en sjukvårdsförsäkring lanserats i Folksam. Det är nu också möjligt för flera fackförbund att nyteckna kunder i Folksam.

Genom vårt senaste köp av gröna obligationer som Världsbankens organ för privat sektor IFC exklusivt gav ut till oss om ett värde av 350 miljarder amerikanska dollar närmar vi oss 15 miljarder kronor i tillgångsslaget. Därmed är etappmålet om tolv miljarder kronor passerat och vi har slagit fast ett nytt mål om 25 miljarder kronor före utgången av 2018. Det betyder att vi på drygt ett år har blivit en av världens största privata innehavare av gröna obligationer. Vår framfart som köpare av gröna obligationer har också uppmärksammats internationellt. Till exempel deltog vi nyligen vid ett globalt affärsforum i New York och vid ett klimatmöte som Världsbankens ordnade. Gröna obligationer ger högre pensioner för våra kunder, samtidigt som deras sparande bidrar till en uthållig värld. Helt i enlighet med Folskams vision.

Nu fortsätter vi att engagera oss för kunderna genom både stora och små insatser. Vi ska arbeta för en mer effektiv verksamhet och vi ska se över processer, regler och samarbeten. Jag har sagt det tidigare: Vi ska ha branschens mest nöjda kunder.

Jens Henriksson

Vd och koncernchef

Marknadsöversikt och Folksamgruppen

Marknadsutveckling

Folksam har en stabil position på marknaden. Premiesiffror från Svensk Försäkring efter 2017 års andra kvartal visar att vi fortsätter att vara marknadsledare inom livförsäkring och den tredje största aktören på marknaden för skadeförsäkring.

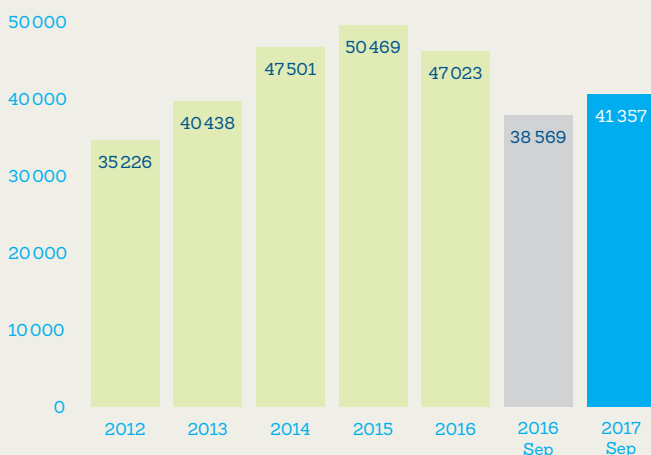
Den totala konkurrensutsatta livförsäkringsmarknaden ökar under det senaste året med tolv procent till 207 miljarder kronor, framför allt genom en positiv utveckling inom tjänstepension.

Folksam behåller sin ledande ställning på totala premier inom livförsäkring, även om marknadsandelen är något lägre och uppgår till 14,8 procent (inbetalda premier för både gamla och nya försäkringar). Marknadsandelen inom nyteckning minskar, men Folksam är fortsatt trea efter Skandia och Alecta. På totala premier är Folksam alltså fortfarande störst med en marknadsandel på 14,8 (15,8) procent. Skandia är nummer två på 13,4 procent, Alecta och AMF har 9,2 procent vardera.

Folksams marknadsandel (baserat på premieinkomster) inom skadeförsäkring är 16,3 procent efter årets andra kvartal, jämfört med 16,4 vid samma period förra året. Folksam växer något långsammare än marknaden i stort, men är fortfarande den tredje största aktören. Det är framför allt "hem & villa" som växer, medan vi tappar en aning inom "motor & trafik" samt "sjuk- och olycksfall". Marknadsandelen inom "hushåll" förblir oförändrad.

Folksamgruppens totala premievolymer under årets nio första månader uppgår till 41 357 (38 569) miljarder kronor. Tillväxten kommer huvudsakligen från den kollektiva tjänstepensionsaffären, och inte minst KPA Pension som bidrar med stark tillväxt på sin marknad. Folksam Liv-gruppen står för 30 432 (27 937) och Folksam Sak-gruppen för 10 925 (10 633) miljarder kronor.

Total premievolymer, Mkr

Makroekonomi

Den ekonomiska utvecklingen i världen ser allt bättre ut. IMF har reviderat upp tillväxten för världen 2017 och för 2018 ser det ännu något starkare ut. Men det finns utmaningar att hantera, som låg inflation och en ojämn återhämtning. Samtidigt fortsätter den politiska utvecklingen – inte minst i USA – att skapa osäkerhet. Förhandlingarna mellan Storbritannien och EU om landets utträde ur unionen påverkar, samtidigt som Sverige fortsätter att visa både hög tillväxt och fallande arbetslöshet.

Det rådande ränteläget fortsätter att oroa både branschen och myndigheterna.

Under hösten presenterade regeringen ett förslag om höjd skatt på sparformerna kapitalförsäkring och ISK från och med den första januari 2018.

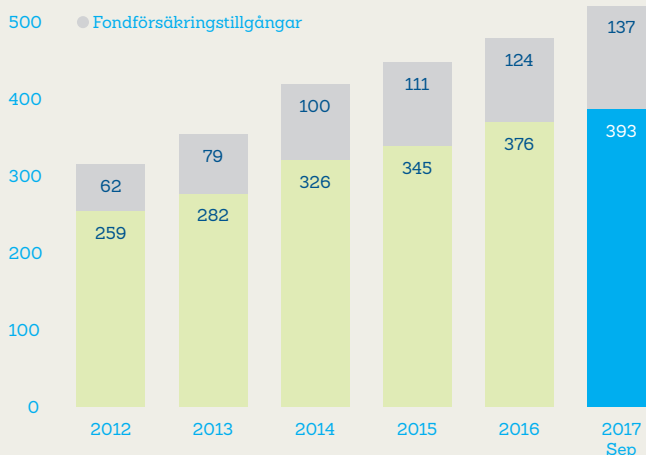
Förvaltad kapital och fondförsäkringstillgångar

Per den 30 september 2017 förvaldade Folksamgruppen 392 692 (370 423) miljarder kronor. Fondförsäkringstillgångarna uppgick per den 30 september 2017 till 137 347 (119 207) miljarder kronor. Ökningen av fondkapitalet beror både på god värdeutveckling och positivt premieinflöde.

Folksams förvaldade kapital, september 2017

Folksams förvaldade kapital och fondförsäkringstillgångar, Mdr kr

Trots läget med fortsatt negativa räntor lyckas vi prestera avkastning under årets nio första månader. Avkastningen på de räntebärande innehaven är dock lägre jämfört med förra året. Fastigheter är ett tillgångsslag som fortsätter att utvecklas starkt, liksom aktier. Några särskilda händelser inom kapitalförvaltningsverksamheten:

- Folksamgruppen har i ett exklusivt förfarande förvärvat gröna obligationer som Världsbankens organ för privat sektor IFC gett ut till ett värde av 350 miljoner amerikanska dollar, motsvarande knappt tre miljarder kronor. Därmed är etappmålet om tolv miljarder kronor passerat och ett nytt mål om 25 miljarder kronor har fastslagits. Investeringen är Folksamgruppens andra i samma storlek med ett Världsbanksorgan som låntagare. Efter den aktuella investeringen har Folksamgruppen sedan maj 2016 investerat närmare 15 miljarder kronor i gröna obligationer.
- Inom fondförsäkringsverksamheten lanserade vi i augusti Nordea Klimatfond i Folksams guidade fondutbud. Fonden placerar globalt och i företag som direkt eller indirekt är involverade i satsningar på effektivare resursanvändning.

Regelverk

Nya och kommande regelverk ställer stora krav på om ställning av verksamheter i branscherna för försäkring och pensionssparande.

Finansdepartementet föreslår en ny lag om försäkringsdistribution (IDD) som innehåller reformer för att öka skyddet för kunder och skapa mer likartade konkurrensvillkor på marknaden. IDD är en politisk överenskommelse på EU-nivå. Affärsmodeller, avtal, dokumentations- och informationsmaterial samt ersättningar till anställda kommer att påverkas. Det kräver även utbildningsinsatser av personal och kanske nya tillstånd så att verksamheten är förenlig med de nya kraven. Departementsskrivelsen med förslaget till ny lag om försäkringsdistribution remitterades till och med den 22 september 2017. Ett viktigt inspel från Folksam har varit att förklara att det redan finns ett skydd för kollektivavtalad försäkring genom att de jämbördiga kollektivavtalsparterna förhandlar fram lösningar. Som försäkringsbolag ansluter vi oss till den framförhandlade modellen. Om tidplanen ligger fast kommer en lagrådsremiss under hösten 2017 och en proposition strax därefter. Sedan ska detta kompletteras av Finansinspektionens föreskrifter inför lagens införande under 2018.

Solvens II och tjänstepensionsreglering

Sedan 2016 gäller Solvens II (försäkringsrörelselagen), samtidigt som bolag som bedriver tjänstepensionsverksamhet kan följa övergångsregler.

I början av oktober 2016 meddelade regeringen ett inriktningsbeslut när det gäller den kommande tjänstepensionsregleringen. Utifrån ambitionen att nå en lösning som ger fullgott skydd för konsumenterna och samtidigt möjliggör en effektiv förvaltning av tjänstepensioner innebär beslutet att det blir olika reglering för tjänstepensionsföretag och försäkringsbolag. Däremot återstår ett antal viktiga frågor att få besked om, som den om hur kapitalkraven kommer att se ut för tjänstepensionsföretagen. Ett förslag på en ny tjänstepensionsreglering har remitteras under hösten 2017.

Även EU:s dataskyddsförordning GDPR, som den 25 maj 2018 ersätter nuvarande Personuppgiftslagen (PUL), kräver att Folksamgruppen ställer om verksamheter som hanterar personuppgifter. GDPR ökar fokus på varje individs rättigheter och ägarskap över sina personuppgifter.

Digitalisering

Digitaliseringen påverkar försäkrings- och pensionssparande på många sätt. Å ena sidan uppstår nya risker och förändrade sätt att kommunicera med kunderna, å andra sidan skapas nya försäkringsbehov, affärsmodeller och konkurrenter. Internet of Things och självkörande bilar, delningsekonomi och automatiserad skadehantering samt robotrådgivning är konkreta exempel på digitaliseringens och automatiseringens konsekvenser.

För Folksam fortsätter de stora utvecklingsatsningarna, som förbättring av IT-systemen och ökning av vår digitala närvaro för kundkommunikation, för att vi ska bli ett än mer modernt och effektivt företag. Men de driver också kostnader. Vi prioriterar därför bland projekten för att säkerställa att de projekt vi har i gång levererar avsedd nytta.

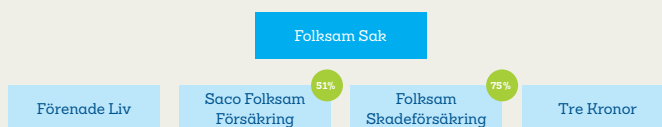
Hållbarhet

Medan Trumpadministrationen i USA har rivit upp klimat lagar och nu bestämt sig för att lämna klimatavtalet, så fortsätter forskare att larma om snabbare ismältning på Arktis än vad man tidigare trott. I Sverige låter regeringen bland annat utreda hur finansmarknaden kan bidra till klimatomställningen genom att främja marknaden för gröna obligationer.

Folksam har inom ramen för företagsnätverket Haga initiativet förbundet sig att vara fossilfritt senast 2030. Vi har också satsat stort på att investera i gröna obligationer och har idag passerat 14 miljarder kronor i investeringar.

Folksam Sak med dotterföretag rapporterar enligt Solvens II. Folksam Liv med dotterföretag har rena Solvens II-bolag (KPA Livförsäkring), företag med blandad verksamhet (Folksam Fondförsäkring och Folksam Liv) och rena tjänstepensionsbolag (Folksam LO fondförsäkring och KPA Pensionsförsäkring) som följer Solvens I-regelverket. Bolagens kapitalkrav enligt Solvens II fastställs enligt standardmodellen, som är anpassad efter ett genomsnittligt, europeiskt försäkringsbolag. Samtliga bolag uppfyller solvens- och minimikapitalkrav. Beräkningar av solvenskvot för Folksam Sak (grupp) och Folksam Liv (moderbolag) redovisas med ett kvartals eftersläpning.

Folksam Sak

Folksam Sak-gruppen	Jan-Sep 2017	Jan-Sep 2016	2016	2015
Premieintäkt, Mkr	10 925	10 633	14 269	13 395
Förvalt kapital, vid periodens slut, Mkr	46 250	45 518	46 106	43 189
Solvenskvot ¹⁾ (SCR), vid periodens slut	2,1	1,9	1,9	1,9

Premieintäkterna inom Folksam Sak-gruppen ökar till 10 925 (10 633) miljoner kronor, vilket är tre procent högre än motsvarande period föregående år. Det förvaltrade kapitalet ökar med två procent till 46 250 (45 518) miljoner kronor. Solvenskvoten enligt Solvens II-regelverket är 2,1 (1,9).

Folksam Sak (moderföretag)	Jan-Sep 2017	Jan-Sep 2016	2016	2015
Premieintäkt, Mkr	8 678	8 432	11 298	10 592
Försäkringstekniskt resultat, Mkr	203	-31	-250	148
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt, Mkr	463	1 502	1 746	557
Totalavkastning, %	99,1	102,4	100,8	96,8
varav skadekostnad, %	85,1	85,4	84,0	77,9
varav driftskostnad, %	14,0	17,0	16,8	18,9
Totalavkastning, %	1,5	5,2	6,6	2,4
Konsolideringskapital, vid periodens slut, %	18 383	17 868	18 092	16 293
Konsolideringsgrad, vid periodens slut, %	161	157	157	149
Solvenskvot ¹⁾ (SCR), vid periodens slut	2,3	2,0	2,2	2,1

¹⁾ Solvenskvoten avser kapitalbas i relation till kapitalkrav i enlighet med Solvens II-regelverket. Solvenskvoten redovisas med ett kvartals eftersläpning.

Premieintäkterna för perioden uppgick i moderföretaget till 8 678 (8 432) miljoner kronor, vilket är omkring tre procent högre jämfört med årets nio första månader 2016. Det starka erbjudandet och den ökade försäkringsviljan hos kunderna fort sätter att driva efterfrågan och bidra till beståndstillväxt. Likaså fortsätter utvecklingen mot försäkringar med mer innehåll, samtidigt som vissa premiejusteringar ökar intäkterna. Det är framför allt hem- och villaförsäkring samt djurförsäkring som står för premieökningen.

Totalkostnadsprocenten i moderföretaget uppgick till 99,1 (102,4). Det är tre procentenheter lägre jämfört med samma period föregående år och följer av både lägre driftskostnadsprocent och skadekostnadsprocent. Skadekostnadsprocenten uppgick till 85,1 (85,4) procent. Det är framför allt avvecklingsresultat och ränteeffekt på skadelivräntereserven som påverkar försäkringsersättningarna. Den underliggande skadekostnadsprocenten är bättre jämfört med föregående år och vi ser en generell förbättring av skadeutfallet inom samtliga försäkringsgrenar, delvis drivet av premiejusteringar.

Driftskostnadsprocenten minskar till 14,0 (17,0) till följd av minskade anskaffnings- och utvecklingskostnader samt en återbetalning av pensionspremier. Vi ser en generell förbättring av totalkostnadsprocenten för nästan samtliga försäkringsgrenar.

Det försäkringstekniska resultatet för perioden uppgick till 203 (-31) miljoner kronor, vilket är 234 miljoner kronor bättre än motsvarande period förra året. Det är framför allt lägre driftskostnader i kombination med ökade premieintäkter och bättre skadeutfall som bidrar till resultatförbättringen. Resultat före bokslutsdispositioner och skatt uppgår till 463 (1 502) miljoner kronor. Försämringen är driven av lägre kapitalavkastning då det försäkringstekniska resultatet är bättre än föregående år. Totalavkastningen minskade till 1,5 (5,2) procent. Det beror huvudsakligen på lägre avkastning på räntebärande värdepapper, men även övriga tillgångslag avkastar mindre jämfört med motsvarande period förra året. Solvenskvoten, som vi redovisar med ett kvartals eftersläpning, uppgår till 2,3 (2,0) för moderföretaget.

Konsolideringsgraden ökade och uppgick till 161 (157) procent i moderföretaget.

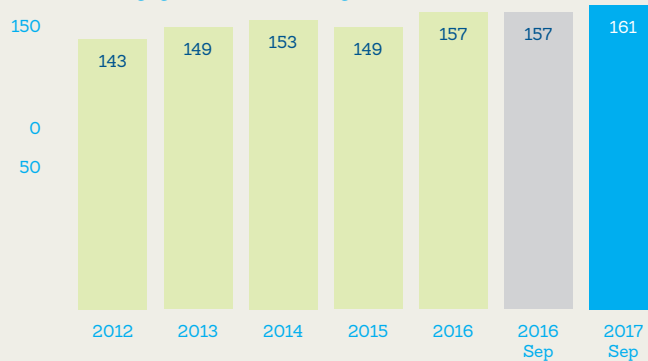
Hämt under perioden:

- Införlivningsarbetet av Förenade Liv har fortsatt och nått flera viktiga milstolpar. Från och med oktober lanserades en sjukvårdsförsäkring i Folksam. En annan milstolpe är att det nu är möjligt att nyteckna kunder i Folksam för förbunden SULF, Teaterförbundet, Musikerförbundet och Försäkringstjänstemannaförbundet (FTF).
- Sedan Konsumenternas Försäkringsbyrå införde reseskydd som en ny parameter i sina jämförelser av hemförsäkringar ligger Folksam Stor på en fortsatt förstaplats.

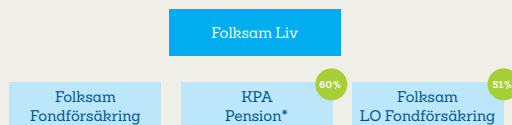
Hämt efter periodens utgång:

- Hyundai förlänger avtalet med Folksam i ytterligare tre år. Affären består av 49 000 personbilsförsäkringar och 60 000 assistansförsäkringar. 40 procent av de svenska Hyundaiabilarna är försäkrade i Hyundai Bilförsäkring.

Konsolideringsgrad %, moderbolaget

Folksam Liv

Folksam Liv-gruppen	Jan-Sep 2017	Jan-Sep 2016	2016	2015
Premieinkomst, Mkr	30 432	27 937	32 754	37 095
Förvaltad kapital, vid periodens slut, Mkr	346 234	324 705	329 485	301 464
Fondförsäkringstillgångar, vid periodens slut, Mkr	137 347	119 207	124 042	111 144
Solvenskvote ¹⁾ , vid periodens slut	3,1	3,3	3,4	3,5

Premieinkomsten för Folksam Liv-gruppen uppgick till 30 432 (27 937) miljoner kronor för det årets nio första månader. Det förvaltade kapitalet uppgick till 346 234 (324 705) miljoner kronor och fondförsäkringstillgångarna till 137 347 (119 207) miljoner kronor. Totalt hade kundernas tillgångar ökat med nio procent vid utgången av september 2017, jämfört med motsvarande tidpunkt föregående år. Solvenskvoten var 3,1.

Folksam Liv (moderföretag)	Jan-Sep 2017	Jan-Sep 2016	2016	2015
Premieinkomst, Mkr	7 595	7 467	9 839	13 479
Försäkringstekniskt resultat, Mkr	5 680	2 063	8 273	8 985
Förvaltningskostnad, %	0,5	0,5	0,6	0,7
Totalavkastning, %	3,4	5,8	8,4	3,7
Förvaltad kapital, vid periodens slut, Mkr	178 629	172 671	176 267	164 489
Solvensgrad, vid periodens slut, %	167	158	165	162
Solvenskvote ¹⁾ blandade bolag	3,6	3,8	3,9	4,1
Kollektiv konsolidering tjänstepension, vid periodens slut, %	121	119	121	119
Kollektiv konsolidering övrig livförsäkring, vid periodens slut, %	119	118	120	118

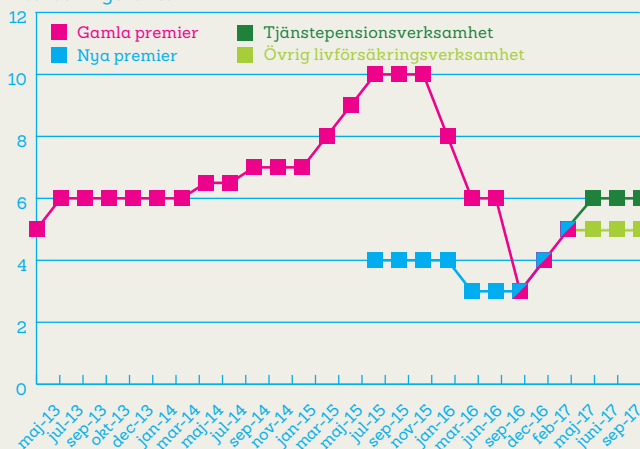
¹⁾ Solvenskvoten för blandade bolag avser summan av kapitalbasen i relation till kapitalkrav för övrig livförsäkring (i enlighet med Solvens II-regelverket) och kapitalbasen i relation till kapitalkrav (i enlighet med Solvens I-regelverket) för tjänstepensionsverksamhet. Solvenskvoten redovisas med ett kvartals eftersläpning.

²⁾ Den kollektiva konsolideringen beräknades fram till och med 2015-11-30 uppdelat på verksamhetsgrenarna Liv1 och Liv2. Därefter slogs all tjänstepensionsverksamhet samman och verksamhetsgrenarna "tjänstepensionsverksamhet" och "övrig livförsäkringsverksamhet" bildades.

Premieinkomsten för moderföretaget Folksam Liv uppgick till 7 595 (7 467) miljoner kronor. Ökningen beror huvudsakligen på en premievolymsökning inom individuell tjänstepension 656 (528), men också kollektivavtalad affär och privat sparandeförsäkring. Inom det sistnämnda noteras en ökning av engångsinbetalningar.

Livförsäkringsavsättningarna ökar under perioden, vilket ger en negativ effekt i resultaträkningen på drygt 900 miljoner kronor. Driftskostnaderna minskar totalt sett främst till följd av lägre anskaffningskostnader, som i sin tur beror på lägre försäljning och omstrukturering i säljorganisationen. Samtidigt driver de pågående utvecklingsprojekten, såsom regel Anpassning, effektivisering av IT-system och andra processer, kostnader. Totalavkastningen för perioden uppgick till 3,4 (5,8) procent och bidrar till det positiva försäkringstekniska resultatet. Det är framför allt aktier som bidrar med en avkastning på 6,3 procent. Fastigheter, som idag står för sex procent av kapitalportföljerna, avkastar 7,8 procent och räntebärande papper avkastar 0,7 procent under perioden. Sett över de fem senaste åren 2012-2016 har den årliga genomsnittliga totalavkastningen för Folksam Liv varit 7,7 procent. Över den senaste tioårsperioden 2007-2016 är totalavkastningen 6,6 procent per år.

Återbäringsränta

2015 delade Folksam Liv upp återbäringsräntan i "gammalt" respektive "nytt kapital". Beroende på bestånd är brytpunkten den första juni 2015 (Liv2) eller den första juli 2015 (Liv1). Diagrammet visar brytpunkten för Liv1. Den första september 2015 återgick Folksam Liv en gemensam återbäringsränta för "gammalt" och "nytt kapital". 2015-11-30 slogs all tjänstepensionsverksamhet samman och verksamhetsgrenarna "tjänstepensionsverksamhet" och "övrig livförsäkringsverksamhet" bildades. Från och med 2017-04-01 har de två försäkringsgrenarna olika återbäringsräntor.

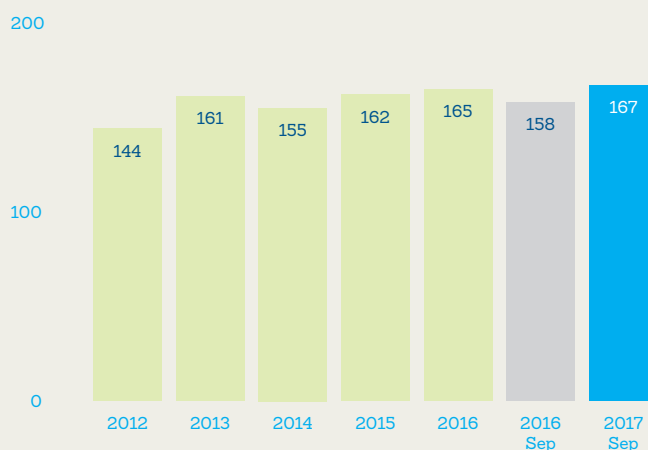

Solvensgraden i moderföretaget var 167 (158) procent per den sista september 2017. Solvensgraden ökar främst till följd av kapitalavkastningen. Solvenskvoten för blandade bolag, som vi redovisar med ett kvartals eftersläpning, är stabil och uppgår till 3,6 för moderföretaget. Den kollektiva konsolideringsgraden för premiebestämd tjänstepensionsförsäkring uppgick till 121 (119) procent den sista september 2017 och till 119 (118) procent för övrig livförsäkringsverksamhet.

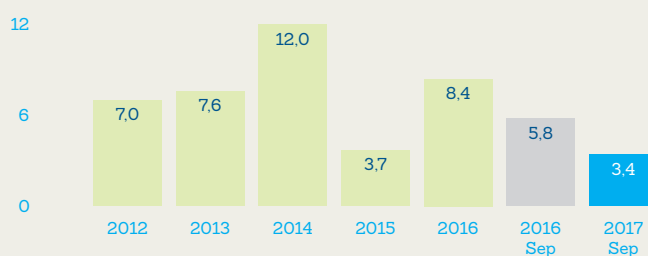
Hänt under perioden

- Folksam ska se över verksamheten inom dotterbolaget Folksam Fondförsäkring och särskilt utvärdera huruvida den kan införlivas i Folksam Livs verksamhet. Samtidigt blir Thomas Theiler ny vd i bolaget när den nuvarande vd:n Stefan Holm lämnar.

Solvensgrad %, moderbolaget

Totalavkastning %, moderbolaget

KPA Pensionsförsäkring

KPA Pensionsförsäkring AB	Jan-Sep 2017	Jan-Sep 2016	2016	2015
Premieinkomst, Mkr	12 469	10 969	12 138	11 726
Försäkringstekniskt resultat, Mkr	8 768	1 548	7 281	4 098
Förvaltningskostnad, %	0,1	0,2	0,2	0,2
Totalavkastning, %	3,7	4,8	6,6	3,3
Avkastningsränta, %	3,8	5,0	6,7	3,7
Förvalt kapital, vid periodens slut, Mkr	162 760	147 152	148 379	132 283
Solvensgrad, vid periodens slut, %	169	156	164	164
Solvenskvot (S1), vid periodens slut	16,4	13,5	15,4	15,2

Premieinkomsten för KPA Pensionsförsäkring uppgick till 12 469 (10 969) miljoner kronor, vilket är en ökning med 14 procent. I samband med årsförmedlingen fick KPA Pension 115 000 nya pensionssparare som omfattas av pensionsavtalen RAP-KL och AKAP-KL. Det är 12 000 fler än året innan. Utflyttat kapital under de första nio månaderna var drygt 670 miljoner kronor. Förvaltningskostnadsprocenten i KPA Pensionsförsäkring var 0,1 (0,2). KPA Pensionsförsäkrings solvensgrad vid periodens slut var 169 (156) procent. Det är

framför allt den goda kapitalavkastningen och det positiva kassaflödet på nästan tio miljarder kronor som bidrar den förbättrade solvensgraden.

Totalavkastningen uppgick till 3,7 (4,8) procent för perioden och avkastningsräntan var 3,8 (5,0) procent. Samtliga tillgångsslag utvecklas positivt under perioden. Sett över de senaste tio åren 2007-2016 har den årliga genomsnittliga totalavkastningen för KPA Pensionsförsäkring varit 6,7 procent.

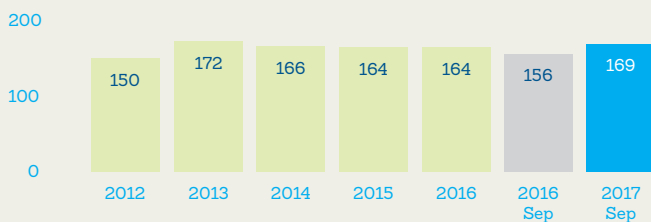
Hämt under perioden

- Likvidationen av dotterbolaget KPA Pensionstjänst AB är avslutat.
- KPA Pensions ledning fattade beslut om fortsatt plan för flytt av nya arbetsgivarkunder den första november till systemet Nya KPA Direkt där kunderna, pensionshandläggare i kommuner och landsting, administrerar de anställdas pensioner. Ett 130-tal kommunkunder är redan överförda till Nya KPA Direkt.

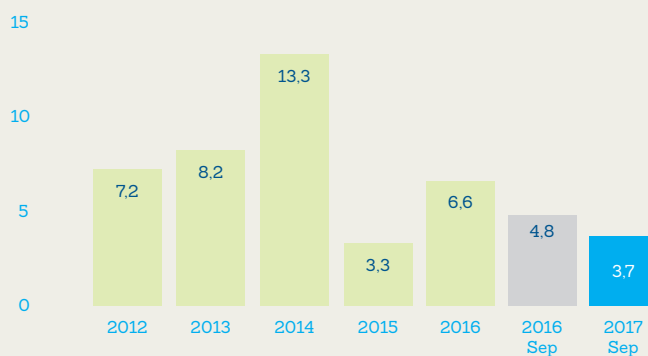
Hämt efter periodens utgång:

- Smedjebacken, Lycksele och Norsjö var tre kommuner som under perioden valde KPA Pension till leverantör för pensionsadministration och försäkringslösningar.
- Tack vare stark ekonomi sänker KPA Pensionsförsäkring från och med den 1 januari 2018 premien från tre till två procent i en produkt kopplad till den kollektivavtalade tjänstepensionen, den så kallade. Premiesänkningen berör 900 arbetsgivare i kommuner, landsting och kommunala bolag.

Solvensgrad %

Totalavkastning %

Appendix: Övriga dotter- och intresseföretag

Folksam Sak				
Tre Kronor	Jan-Sep 2017	Jan-Sep 2016	2016	2015
Premieintäkt, Mkr	745	726	962	921
Försäkringstekniskt resultat, Mkr	52	37	56	123
Resultat före skatt, Mkr	50	53	66	120
Totalkostnad, %	93,1	94,8	94,1	86,8
Solvenskvote (SCR), vid periodens slut	2,0	1,9	2,0	1,9
Folksam Skadeförsäkring				
Premieintäkt, Mkr	540	546	736	708
Försäkringstekniskt resultat, Mkr	45	40	61	12
Resultat före skatt, Mkr	49	108	99	-3
Totalkostnad, %	93,4	94,2	93,3	101,5
Solvenskvote (SCR), vid periodens slut	3,0	2,9	2,9	2,6
Förenade Liv				
Premieintäkt, Mkr	832	807	1 110	997
Försäkringstekniskt resultat, Mkr	10	174	246	-91
Resultat före skatt, Mkr	10	174	246	-91
Totalkostnad, %	105,1	100,5	100,8	117,1
Solvenskvote (SCR), vid periodens slut	1,9	1,9	1,8	2,0
Saco Folksam Försäkring				
Premieintäkt, Mkr	130	121	163	176
Försäkringstekniskt resultat, Mkr	8	15	18	17
Resultat före skatt, Mkr	13	22	25	23
Totalkostnad, %	83,5	97,2	85,8	80,5
Solvenskvote (SCR), vid periodens slut	1,4	1,4	1,4	1,3
Folksam Liv				
KPA Livförsäkring				
Premieinkomst, Mkr	279	267	266	252
Periodens resultat före skatt, Mkr	114	148	57	17
Förvaltningskostnadsprocent, %	0,5	0,4	0,6	0,6
Totalavkastning, %	2,2	3,4	4,8	2,4
Solvenskvote (SCR), vid periodens slut	3,1	3,5	3,2	6,8
Folksam Fondförsäkring				
Premieinkomst, Mkr	14	10	14	18
Periodens resultat före skatt, Mkr	12	83	110	13
Förvaltningskostnadsprocent, %	1,1	0,9	1,2	1,5
Fondförsäkringstillgångar, vid periodens slut, Mkr	41 845	38 576	39 961	37 527
Solvenskvote blandade bolag	1,5	1,4	1,5	1,4
Folksam LO Fondförsäkring				
Premieinkomst, Mkr	72	61	95	77
Periodens resultat före skatt, Mkr	171	129	199	168
Förvaltningskostnadsprocent, %	0,1	0,1	0,1	0,2
Fondförsäkringstillgångar, vid periodens slut, Mkr	86 119	72 049	75 174	65 214
Solvenskvote (S1), vid periodens slut	4,9	4,4	4,6	3,8

Det här är Folksamgruppen

Vårt jobb är att ge trygghet i livets alla skeden. Hos oss kan kunden försäkra sig själv, sina nära och kära, sina ägodelar och spara till pensionen. Varje gång vi möter en kund, möter vi också en ägare. Och vi har många ägare. Vi försäkrar nästan varannan svensk och har hand om pensionen för mer än två miljoner människor. Det betyder att Folksamgruppen är en av de ledande aktörerna inom försäkring och pensionssparande.

Vår vision

Våra kunder ska känna sig trygga i en hållbar värld.

Vår affärsidé

Vi är kundernas företag som erbjuder försäkringar och pensionssparande som skapar trygghet och gillas av många.

Vårt övergripande mål

Vi ska ha försäkrings- och pensionssparandebranschens mest nöjda kunder.

Läs mer på www.folksam.se

Våra kunder ska
känna sig trygga
i en hållbar värld

För ytterligare information, vänligen kontakta:

- Jesper Andersson, CFO Folksamgruppen, 070-831 59 76
- Juha Hartomaa, ansvarig investerarrationer Folksamgruppen, 070-831 65 26